

Svensk Handel Pensionskassan

Årsredovisning 2018

SH Pension

Hej!

Vi är stolta att få presentera SH Pensionskassans årsredovisning för 2018. Du som läser får inte bara en summering av året som gått, utan också en smygtitt på vår nya grafiska profil och framtida visuella uttryck. Trevlig läsning!

Innehålls- förteckning

04	VD har ordet
06	Året i korthet
07	Om oss
08	Vårt erbjudande
10	Förvaltningsberättelse
14	Riskhantering & Kapitalförvaltning
15	Totalavkastningstabell
16	Utmaningar inför framtiden
17	Femårsöversikt – Koncernen
18	Femårsöversikt – Moderföretaget
19	Resultaträkning
20	Resultatanalys 2018
21	Balansräkning
23	Redogörelse för förändringar i eget kapital
24	Kassaflödesanalys
26	Noter till de finansiella rapporterna
37	Noter till resultaträkningen
40	Noter till balansräkningen
49	Underskrifter
50	Revisionsberättelse

VD har ordet

2018 blev ett år med stort fokus på regelverk för Pensionskassan. Efter sommaren startades ett stort projekt för att förbereda organisationen på ett nytt regelverk, antingen nya tjänstepensionsregleringen (IORP II) eller försäkringsregleringen (Solvens II). Ansökan måste vara inlämnad till Finansinspektionen senast 30 juni 2019. Projektet involverar samtliga medarbetare och områden inom SH Pension. Som en följd av regelverksvalet ökar Pensionskassans driftskostnader under 2018 och 2019. Under hösten meddelade Finansdepartementet att ansökningstiden kommer att förlängas, dock råder fortfarande osäkerhet kring vilket som blir det nya slutdatumet för ansökan.

Pensionskassan har genom två föreningsstämmobeslut under 2018 ändrat på de premiebestämda försäkringarnas garantinivå och avgiftsnivån på försäkringskapitalet. Garantinivån är ändrad till 80 % från 100 % och avgiftsnivån är ändrad till 0,6 % från 0,5 %. På detta sätt anpassar sig Pensionskassan till rådande marknadsläge och möjliggör en förstärkning av solvensgraden, vilket i sin tur är en nödvändig åtgärd inför anpassningen till nytt regelverk.

Ett annat regelverk som trädde i kraft 2018 var GDPR, den nya dataskyddsförordningen. Detta regelverk gäller i hela EU och har till syfte att skapa en enhetlig och likvärdig

nivå för skyddet av personuppgifter. En stor kraftinsats har krävts av organisationen inom SH Pension för att implementera regelverket.

Pensionskassans fond, SH Pension Investment Fund, har under året blivit fullinvesterad och de olika förvaltningsmandaten är på plats. Fondens syfte är att på ett smidigare sätt än tidigare hantera Pensionskassans förvaltning av aktier och räntebärande värdepapper samt att förbättra riskkontrollen. Detta leder till högre pensioner över tid för medlemmarna i Pensionskassan.

Finansiella marknader 2018

Aktiemarknaden 2018 blev totalt sett det svagaste året för aktier sedan 2008. Globala aktieindex sjönk under året med 0,9 %, medan Norden sjönk 3,3 % för helåret (index omräknat till SEK). I Sverige föll aktiemarknaden 4,4 %.

Under året sjönk den svenska tioårsräntan med 31 baspunkter och handlades vid utgången av året till 0,46 %. Riksbanken höjde styrräntan med 25 baspunkter till -0,25 % i december.

Den svenska kronan försvagades med 8,3 % mot dollarn och försvagades mot euron med 3,2 %.

Nyckeltal 2018

För Pensionskassans placeringstillgångar blev avkastningen -1,5 % för helåret 2018. Fastigheter blev bästa tillgångsslag.

Pensionskassans premieinkomst uppgick under året till 155 MSEK, en ökning jämfört med föregående år, 125 MSEK. Under 2018 sjönk solvensgraden från 149 % per 2017-12-31 till 139 % per 2018-12-31.

Kollektiv konsolideringsgrad för premiebestämda försäkringar är 108 % per 2018-12-31 jämfört med 117 % per 2017-12-31. Den genomsnittliga återbäringsräntan har under året varit samma som år 2017, 6,8 %.

Driftskostnaderna i Pensionskassan hamnade 13 % över budget för året. På koncernnivå hamnade totala driftskostnader 8 % över budget för 2018. Den huvudsakliga anledningen till kostnadsökningen är regelverksanpassningar.

SH Pensions försäkringsrådgivare levererade ett mycket bra nyteckningsvärde med 530 MSEK. I nyteckningsvärdet ingår nytecknade premier för både Pensionskassan och dotterbolaget Svensk Handel Fondförsäkring.

Stefan Eliasson, VD

Året i korthet

8%

återbäringsränta
perioden 2014-2018

6,8%

återbäringsränta under 2018

6 025

miljoner kronor i förvaltad kapital 2018

Om oss

Svensk Handel Pensionskassan bildades 1946. Idén var att skapa en medlemsägd pensionskassa som var specialiserad på svensk handel. Sedan dess har vi gett våra medlemmar en avkastning i nivå med de traditionella livbolagen – och en återbäringsränta i toppklass.

Med framgångarna i vår traditionella förvaltning har vi breddat vårt erbjudande. Med ett väl utvalt sortiment av fonder ger vi dig bra möjligheter att få pengarna att växa, oavsett om det gäller pension, utdelning eller överskottslikviditet. Och med sjukvårdsförsäkring, butiksförsäkring och ett antal gruppförsäkringar kan vi se till att du som handlare, dina anställda och din familj får det skydd ni behöver.

Genom att uteslutande arbeta med företag inom handeln har vi samlat på oss en oöverträffad kunskap om branschen. Det gör att vi kan ge dig trygghet på ett helt annat sätt än våra konkurrenter. Vi vet vad som krävs vid ett generationsskifte i företag som ofta är familjeägda. Och vi förstår vilka

personer som är bärande för ditt företag, och hur du kan minimera risken för att verksamheten blir lidande om något oväntat skulle hända.

För oss handlar trygghet nämligen inte bara om ekonomiskt skydd. Det handlar om att du ska kunna lita på de råd du får – och på personen som du får dem av. Därför har vi medarbetare över hela landet, så att du kan få en personlig rådgivare, var du än bor. Din rådgivare når du via ett direktnummer och hjälper dig med alla dina frågor, oavsett om det rör försäkringar, pension eller placeringar. Förutom att det blir enklare för dig, så ger det din rådgivare en helhetsbild av din situation. Det gör att du kan få bästa möjliga råd utifrån just dina förutsättningar. Och till skillnad från många andra finansiella rådgivare får våra medarbetare inga provisioner av att rekommendera särskilda produkter. På så sätt kan de fokusera på vad som är bäst för din finansiella situation. Och du kan fokusera på din verksamhet.

Vårt erbjudande

Vårt erbjudande

Med över sjuttio års erfarenhet har vi en oöverträffad kunskap om handeln som bransch. Från att bara erbjuda traditionell förvaltning av pensioner har vi utökat vårt erbjudande till att även inkludera fondsparande och försäkringar. Det gör att våra rådgivare kan se över dina behov ur ett helhetsperspektiv. Deras rådgivning utgår alltid från just dina mål och situation, för att skapa så bra förutsättningar som möjligt för både dig, din familj och din verksamhet.

Traditionell förvaltning

Vår ursprungliga sparform är traditionell förvaltning. Det är en enkel och trygg sparform som garanterar en värdeökning, samtidigt som du får bra möjligheter till ytterligare avkastning. Dina pengar placeras i Pensionskassans tillgångsportfölj som består av svenska aktier, utländska aktier, räntebärande placeringar, fastigheter och alternativa placeringar. Alla som sparar i vår traditionella förvaltning får sina pengar placerade på samma sätt, vilket innebär att du inte behöver fatta några egna beslut.

Den största fördelen med traditionell förvaltning är att du blir garanterad en viss pension den dagen försäkringen börjar betalas ut. Vi driver dessutom vår Pensionskassa enligt ömsesidiga principer, vilket innebär att överskottet går tillbaka till dig som är kund. Vår återbäringsränta har varit bland de bästa i branschen de senaste tio åren, med i snitt åtta procents utveckling 2014–2018.

Fondförsäkring

Via vårt helägda dotterbolag Svensk Handel Fondförsäkring AB kan du placera ditt sparande och tjänstepension i fonder om du vill. På så sätt kan du själv påverka inriktningen på ditt sparande, med eller utan hjälp från din personliga rådgivare.

Bolaget erbjuder även ett antal försäkringar. Med vår sjukvårdsförsäkring minskar du risken för att verksamheten ska bli lidande om en nyckelperson blir sjuk. Den fungerar som ett komplement till den offentliga vården, och ger dig snabb tillgång till specialister. Därtill har du möjligheten att teckna olika gruppörsäkringar, som till exempel olycksfallsförsäkring.

Rådgivare

Våra rådgivare hjälper dig med både pensionsplanering och försäkringsupplägg. Genom att de finns över hela landet kan du få en personlig rådgivare, som lär känna dig och din verksamhet i grunden, och kan bygga upp en långsiktig relation. Alla våra rådgivare är licensierade via SwedSec, som ställer stora krav på kunskap och etik. Och eftersom du som medlem också blir delägare i pensionskassan är du i praktiken inte bara deras kund, utan också deras arbetsgivare. Det gör att du kan känna stort förtroende för deras råd, och veta att de har ditt bästa för sina ögon.

”Vi är det kundägda alternativet som erbjuder den personliga rådgivningen”

Styrelsen och verkställande direktören för Svensk Handel Pensionskassan, får härmed avlämna årsredovisning och koncernredovisning för verksamhetsåret 2018.

Koncernen

Allmänt om verksamheten

Koncernen består av Svensk Handel Pensionskassan (Kassan) org.nr. 802005-5631 samt Svensk Handel Fondförsäkring AB (Fondförsäkringsbolaget) org.nr. 516406-0310 (Koncernen).

Koncernen tillhandahåller individuella pensionsförsäkringar och ITP-liknande försäkringar för medlemmar i Föreningen Svensk Handel, delägare i bolag eller medlem i annan organisation som är knuten till Föreningen Svensk Handel. Dessutom tillhandahåller Koncernen individuella premiebestämda pensionsförsäkringar (trad) och ITP-liknande förmånsbestämda försäkringar samt fondförsäkringar (fond) för person som är anställd hos Föreningen Svensk Handel, hos medlem av denna förening, hos samarbetande bolag eller organisationer eller hos någon av föreningens underavdelningar samt maka/make, och sambo till medlem i Kassan.

Kassan är huvudföretag under varumärket SH Pension. Det helägda dotterbolaget Svensk Handel Fondförsäkring AB erbjuder fondförsäkringsförvaltning i egen regi samt grupp-försäkringsprodukter i egenskap som förmedlare.

Väsentliga händelser under året 2018

Avkastningen för Koncernen uppgick till -1,6 % och för Pensionskassan -1,5 % för 2018. 2018 blev ett turbulent år för de finansiella marknaderna där aktiemarknaden sjönk både i Sverige och globalt.

Ny förvaltningsplattform för Pensionskassan

Pensionskassans fond, SH Pension Investment Fund, har under året blivit fullinvesterad och de olika förvaltningsmandaten är på plats. Fondens syfte är att på ett smidigare sätt än tidigare hantera Pensionskassans förvaltning av aktier och räntebärande värdepapper samt att förbättra riskkontrollen. Detta för att trygga bra pensioner över tid, för medlemmarna i Pensionskassan.

Fondförsäkringsbolaget

Svensk Handel Fondförsäkring AB visade ett positivt resultat på 2,1 Msek.

Utveckling av Koncernens verksamhet, resultat och ställning

Resultatet efter skatt uppgick till -296 (356) Msek.

Totalavkastningen blev -1,6 % (7,9 %).

Premieinkomsten, brutto, blev 155 (125) Msek.

Placeringsstillgångar uppgick till 6 021 (6 333) Msek.

Försäkringstekniska avsättningar uppgick till 4 367 (4 256) Msek.

Kapitalbasen uppgick till 1 673 (2 081) Msek.

Årets kassaflöde blev -132 (46) Msek.

Försäkringsrörelsen

	2018	2017
Belopp angivet i Ksek		
Premieinkomst, individuella försäkringar (avd. I)		
Under året har premier inbetalts enligt följande:		
Löpande avgifter	60 777	62 489
Engångsavgifter	87 121	54 984
Antal medlemmar vid årets ingång	20 763	21 423
Antal nya medlemmar	130	140
Antal avgående medlemmar	805	800
Antal medlemmar vid årets utgång	20 088	20 763

Utbetalda försäkringsersättningar och återbäring, individuella försäkringar (avd. I)

	Antal	Förs.ersättning	Återbäring
Belopp angivet i Ksek			
Återbäring till pensionstagarna har lämnats enligt gällande bestämmelser.			
Försäkringstagarna med individuella försäkringar hade under året 6,8 procent i återbäringsränta före avdrag för avkastningsskatt och driftskostnader relaterat till kapitalet enligt Försäkringsförbundets normer.			
Försäkringsersättningar och återbäring har utbetalats i form av:			
Ålderspension			
2018	4 310	170 988	102 538
2017	4 468	191 871	103 105
Efterlevandepensioner			
2018	271	7 660	7 432
2017	278	8 285	8 467

Premieinkomst, ITP-försäkringar (avd. II)

	2018	2017
Belopp angivet i Ksek		
Under året har premier inbetalts enligt följande:		
ITP	7 241	7 437
Antal medlemmar vid årets ingång	1 373	1 396
Antal nya medlemmar	2	2
Antal avgående medlemmar	30	25
Antal medlemmar vid årets utgång	1 345	1 373

Utbetalda försäkringsersättningar och återbäring, ITP-försäkringar (avd. II)

	Antal	Förs.ersättning	Återbäring
Belopp angivet i Ksek			
Försäkringstagare, såväl försäkrade som arbetsgivare inom ITP-sektorn, har tilldelats återbäring i enlighet med Pensionskassans stadgar.			
Försäkringsersättningar och återbäring har utbetalats i form av:			
Ålderspension			
2018	615	15 408	2 026
2017	611	15 236	1 882
Sjukpension			
2018	7	191	31
2017	9	230	24
Efterlevandepension			
2018	41	388	324
2017	41	342	212

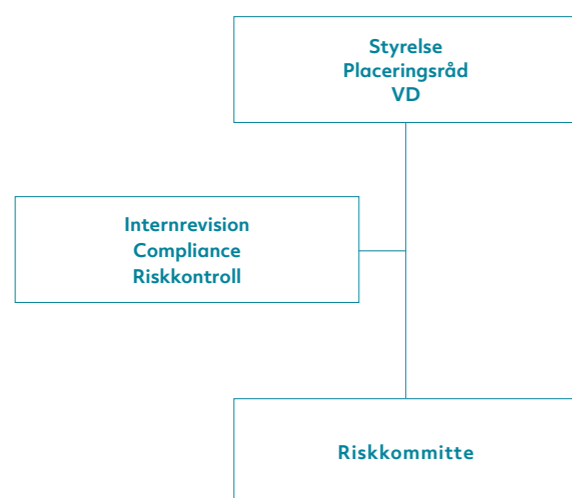
Fondförsäkringar

Antalet försäkringar uppgick vid utgången av 2018 till 2 523 (2 402) och premieinbetalningar var 171,1 (194,9) Msek och utbetalda försäkringsersättningar var 85,8 (39,0) Msek.

Riskhantering

Koncernen är påverkad av en rad olika risker. Risk och riskhantering är därför en central del av verksamheten. De risker Koncernen exponeras för delas in i följande kategorier: försäkringsrisk, finansiella risker, operativ risk, affärsrisk samt strategisk risk.

Syftet med Koncernens riskorganisation är att identifiera och hantera samtliga risker som Koncernen är exponerad för. Riskorganisationen är gemensam för de i koncernen två ingående försäkringsföretagen. Organisationen för att hantera risk kan beskrivas enligt följande:

Ansvar för Koncernens riskhantering ligger hos styrelsen i moderföretaget som årligen beslutar om övergripande styrdokument som riskpolicy, placeringsriktlinjer och policy för intern kontroll. Placeringsrådet fungerar som ett stöd i frågor rörande allokering och risknivå av tillgångarna. Inom organisationen finns en riskkommitté med olika riskägare som operativt hanterar och klassificerar olika typer av risker. Riskkommittén träffas regelbundet för översyn och genomgång av riskstatusen. Sammanställningen och resultatet av riskkommitténs arbete överlämnas till Koncernens riskkontrollfunktion.

Koncernen har vidareutvecklat metoder, processer och organisation för riskhantering. Riskkontrollfunktionen kommer att stödja verksamheten i det fortsatta arbetet och oberoende kontrollera samt följa upp riskhanteringen. Riskkontrollfunktionen ansvarar för att identifiera och beskriva Koncernens riskområden och rapporterar efter av styrelsen fastställd årsplan för riskkontroll löpande till styrelsen vid styrelsemöten om Koncernens totala risksituation.

Funktionen för internrevision granskar Koncernens verksamhet på uppdrag av styrelsen. Internrevision granskar och utvärderar effektiviteten i riskhanteringen och kontrollfunktionens arbete. Compliancefunktionen följer upp Koncernens regelefterlevnad och därmed också efterlevnaden av instruktionen för riskkontroll.

En utförligare beskrivning av Koncernens risker och riskhantering finns under not 2.

Kapitalförvaltning

Aktiemarknaden 2018 blev totalt sett det svagaste året för aktier sedan 2008. Globala aktieindex sjönk under året med 0,9 %, medan Norden sjönk 3,3 % för helåret (index omräknat till SEK). I Sverige sjönk aktiemarknaden 4,4 %.

Under året sjönk den svenska tioårsräntan med 31 baspunkter och handlades vid utgången av året till 0,46 %. Riksbanken höjde styrräntan med 25 baspunkter till -0,25 % i december.

Den svenska kronan försvagades med 8,3 % mot dollarn och försvagades mot euron med 3,2 %.

För Pensionskassans placeringstillgångar blev avkastningen -1,5 % för helåret 2018. Fastigheter var årets bästa tillgångsslag.

Totalavkastning

Totalavkastningstabell – Koncernen

Tillgångsslag	180101 Ingående MV Msek	Netto placering Msek	Värdeför- ändring. Msek	181231 Utgående MV Msek	Direkt avkastning. Msek	2018 Total- avkastning Msek	%	Tot.avk. 5-års- snitt %
Räntebärande	3 002	444	-32	3 414	2	-30		
Aktier	1 551	-250	-136	1 165	13	-123		
Absolut- avkastande	809	-198	-66	545	-	-66		
Fastigheter	1 539	16	74	1 629	14	88		
Övrigt*	282	-128	15	169	-6	9		
S:a placeringar	7 183	-116	-145	6 922	23	-122	-1,6	6,1

*Finansiella förvaltningskostnader är tillbakalagda i Totalavkastningstabellen exklusive courtagekostnader. Tillgångsslaget Övrigt består av bankmedel och onoterade aktier.

Totalavkastning är beräknad enligt den av Svensk Försäkring rekommenderade Totalavkastningstabellen. I kolumnen för % totalavkastning anges den verkliga avkastningen för perioden, dvs. utan omräkning till årstakt för respektive tillgångsslag.

Totalavkastningstabell – Moderföretaget

Tillgångsslag	180101 Ingående MV Msek	Netto placering Msek	Värdeför- ändring. Msek	181231 Utgående MV Msek	Direkt avkastning. Msek	2018 Total- avkastning Msek	%	Tot.avk. 5-års- snitt %
Räntebärande	2 725	396	-32	3 089	1	-13		
Aktier	942	-285	-109	548	8	-101		
Absolut- avkastande	771	-201	-65	505	-	-65		
Fastigheter	1 539	16	74	1 629	14	88		
Övrigt*	362	-123	15	254	-7	8		
S:a placeringar	6 339	-197	-117	6 025	16	-101	-1,5	6,5

*Finansiella förvaltningskostnader är tillbakalagda i Totalavkastningstabellen exklusive courtagekostnader. Tillgångsslaget Övrigt består av bankmedel och onoterade aktier.

Totalavkastning är beräknad enligt den av Svensk Försäkring rekommenderade Totalavkastningstabellen. I kolumnen för % totalavkastning anges den verkliga avkastningen för perioden, dvs. utan omräkning till årstakt för respektive tillgångsslag.

Utmaningar inför framtiden

Koncernen kommer inom de närmaste åren att leva i en verklighet av ökade kapitalkrav, ökat krav på företagsstyrning och en omfattande rapporteringsökning gentemot tillsynsmyndigheterna.

Det viktigaste vägvalet för Pensionskassan framöver blir att ställning till vilket regelverk som verksamheten kommer att lyda under. Antingen tjänstepensionsregleringen (IORP II) eller försäkringsregleringen (Solvens II) måste väljas under år 2019. Skillnaden i nivå på kapitalkravet för respektive regelverk blir en avgörande fråga.

Oavsett val av regelverk så kommer Koncernens resurser att belastas i en mycket större omfattning än tidigare. Därför blir utmaningen för verksamheten att hitta effektiva lösningar som motsvarar den kvalitet som krävs för god regel efterlevnad.

De ökade kraven drar mer driftskostnader för Koncernen. Genom att fokusera på att öka det förvaltade kapitalet så får vi en ökning av Koncernens intjäning och därmed kan vi möta ökade driftskostnader. Detta för att säkerställa en konkurrenskraftig driftskostnadsprocent för Koncernen.

Förslag till disposition

Svensk Handel Pensionskassans styrelse föreslår att årets resultat -297 785 137 SEK disponeras enligt nedanstående:

	AVD. I	AVD. II
Ingående konsolideringsfond	1 729 989 764	375 408 259
Förändring av konsolideringsfond	-264 412 714	-33 372 423
Utbetald återbäring under året	-109 992 538	-2 380 932
Korrigerigering av tidigare fördelning	-5 493 873	5 493 872
Utgående konsolideringsfond	1 350 090 639	345 148 777

Femårsöversikt – Koncernen

	2018	2017	2016	2015	2014
Msek					
Premieinkomst, brutto	155,1	124,9	117,4	124,2	104,7
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	-88,6	467,9	393,3	236,4	717,9
Försäkringsersättningar, brutto	200,7	200,3	196,9	201,4	198,3
Driftskostnader	43,1	36,3	35,4	36,0	31,6
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-295,2	357,1	126,3	284,2	-98,9
Årets resultat	-295,7	356,4	125,8	284,1	-99,8
Ekonomisk ställning					
Placeringstillgångar*	6 020,6	6 333,3	6 747,6	6 395,7	6 302,8
Försäkringstekniska avsättningar	4 366,8	4 256,1	4 259,0	4 110,6	4 283,4
Eget kapital	1 673,1	2 081,2	1 836,0	1 816,0	1 621,2
Kapitalbas för försäkringsgruppen	1 673,1	2 081,2	1 836,0	1 816,0	1 621,2
Erforderlig solvensmarginal för försäkringsgruppen	214,8	207,1	207,5	199,1	207,0
Nyckeltal, %					
Förvaltningskostnadsprocent**	0,70	0,56	0,54	0,57	0,52
Direktavkastning	0,3	0,7	0,5	1,2	3,3
Totalavkastning***	-1,6	7,9	6,9	4,0	12,6

* Inklusive kassa och bank samt upplupen ränta.

** Samtliga år beräknade med genomsnittligt förvaltad kapital.

*** Beräknad enligt Totalavkastningstabellen.

Femårsöversikt – Moderföretaget

	2018	2017	2016	2015	2014
Msek					
Premieinkomst, brutto	155,1	124,9	117,4	124,2	104,7
Kapitalavkastning netto i försäkringsrörelsen	-100,1	458,2	386,5	232,7	678,5
Försäkringsersättningar, brutto	200,7	200,3	196,9	201,4	198,3
Driftskostnader	32,6	26,7	27,3	28,2	24,2
Försäkringsrörelsens tekniska resultat	-291,0	358,9	131,3	300,2	-82,9
Årets resultat	-297,8	354,7	126,0	287,0	-99,4
EKONOMISK STÄLLNING					
Placeringstillgångar*	6 024,9	6 338,6	6 107,6	5 950,5	5 922,7
Försäkringstekniska avsättningar	4 366,8	4 256,1	4 259,0	4 110,6	4 283,4
Eget kapital	1 695,2	2 105,4	1 862,3	1 841,8	1 644,1
Kollektivt konsolideringskapital avd. I	377,4	811,8	717,6	690,9	969,3
Kollektivt konsolideringskapital avd. II	403,1	415,4	379,8	335,7	343,1
Kapitalbas	1 695,2	2 105,4	1 862,3	1 841,8	1 644,1
Erforderlig solvensmarginal	175,5	171,1	171,0	164,4	172,8
NYCKELTAL, %					
Förvaltningskostnadsprocent**	0,53	0,43	0,45	0,48	0,42
Driftskostnader/premieinkomster	21,0	21,4	23,3	22,7	23,1
Direktavkastning	0,2	0,7	0,5	1,2	3,3
Totalavkastning***	-1,5	7,8	6,8	4,1	12,7
Kollektiv konsolideringsgrad avd. I	107,7	117,0	115,4	115,2	122,7
Kollektiv konsolideringsgrad avd. II	214,6	215,4	206,9	191,2	199,2
Solvensgrad	138,8	149,5	143,7	144,8	138,4
Genomsnittlig återbäringsränta avd. I	6,8	6,8	6,7	11,8	7,8
* Inklusive kassa och bank samt upplupen ränta.					
** Samtliga år beräknade med genomsnittligt förvaltad kapital.					
*** Beräknad enligt Totalavkastningstabellen.					

Resultaträkning

1 januari – 31 december	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Premieinkomst (efter avg. återförsäkring)	not 3			
Premieinkomst	155 138	124 910	155 138	124 910
Premier för avgiven återförsäkring	-	-	-	-
	155 138	124 910	155 138	124 910
Intäkter från investeringsavtal	4 418	4 255	-	-
Kapitalavkastning, intäkter	not 4	237 131	1 138 255	1 120 452
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	not 5			
Värdeökningar på övriga placeringstillgångar	116 247	110 818	87 865	65 498
	116 247	110 818	87 865	65 498
Försäkringsersättningar (efter avg. återförsäkring)	not 6			
Utbetalda försäkringsersättningar				
-Efter avgiven återförsäkring	-202 641	-200 437	-202 641	-200 437
-Förändring i avsättning för oreglerade skador	1 953	157	1 953	157
	-200 688	-200 280	-200 688	-200 280
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avg. återförsäkring)				
Livförsäkringsavsättning	not 7	-112 678	2 737	-112 678
		-112 678	2 737	2 737
Driftskostnader	not 8	-43 120	-36 290	-26 672
Kapitalavkastning, kostnader	not 9	-77 957	-40 700	-40 465
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	not 10			
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar	364 040	-740 506	-229 040	-687 314
	-364 040	-740 506	-229 040	-687 314
Övriga tekniska poster (efter avg. återförsäkring)				
Avkastningsskatt	not 11	-9 666	-6 104	-
		-9 666	-6 104	-
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat		-295 215	357 095	-290 986
Skatt på årets resultat	not 11	-488	-681	-6 799
				-4 177
Årets resultat		-295 703	356 414	-297 785
Årets totalresultat		-295 703	356 414	354 689

Resultatanalys Livförsäkringsrörelsen 2018

Moderföretaget

	Avgiftsb. försäkring	Förmånsb. försäkring	Sjuk- o PB- försäkring	Totalt
Belopp i Ksek				
Premieinkomst (efter avg. återförsäkring)	147 347	6 659	1 132	155 138
Kapitalavkastning, intäkter	99 513	14 150	173	113 836
Orealiserade vinster på placeringstillgångar	76 810	10 921	134	87 865
Försäkringsersättningar (efter avg. återförsäkring)	-186 555	-15 445	812	-200 688
Förändring i andra försäkringstekniska avsättningar (efter avg. återförsäkring)	-102 186	-10 492	-	-112 678
Driftskostnader	-30 149	-2 441	-36	-32 626
Kapitalavkastning, kostnader	-63 634	-9 048	-111	-72 793
Orealiserade förluster på placeringstillgångar	-200 222	-28 469	-349	-229 040
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	-258 576	-34 165	1 755	-290 986
Skatt på årets resultat	-5 947	-852	-	-6 799
Årets resultat	-264 523	-35 017	1 755	-297 785

Balansräkning

1 januari – 31 december	Koncernen		Moderföretaget		
	2018	2017	2018	2017	
Belopp i Ksek					
Tillgångar					
Immateriella tillgångar					
IT system	not 12	5 498	4 744	5 498	4 744
Summa		5 498	4 744	5 498	4 744
Placeringstillgångar					
Byggnader och mark	not 13	1 629 204	1 539 451	1 629 204	1 539 451
Placeringar i koncernföretag och intresseföretag					
-Aktier och andelar i koncernföretag	not 14	-	-	4 241 682	100 000
Andra finansiella placeringstillgångar					
-Aktier och andelar	not 15	624 700	997 732	75 783	996 390
-Obligationer och andra räntebärande värdepapper	not 16	3 670 385	3 568 062	-	3 496 444
Summa		5 924 289	6 105 245	5 946 669	6 132 285
Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisk					
Fondförsäkringstillgångar	not 17	899 825	850 210	-	-
Summa		899 825	850 210	-	-
Fordringar					
Övriga fordringar		33 455	21 449	54 005	40 922
Summa		33 455	21 449	54 005	40 922
Andra tillgångar					
Materiella tillgångar	not 18	2 602	1 776	629	127
Kassa och bank		96 387	228 084	78 277	206 280
Summa		98 989	229 860	78 906	206 407
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter					
Övriga förutbetalda kostnader och upplupna intäkter		15 324	13 677	1 467	1 828
Summa		15 324	13 677	1 467	1 828
Summa tillgångar		6 977 380	7 225 185	6 086 545	6 386 186

Balansräkning

1 januari – 31 december	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Eget kapital, avsättningar och skulder				
Eget kapital				
Konsolideringsfond	1 968 821	1 724 780	1 993 025	1 750 709
Årets resultat	-295 703	356 414	-297 785	354 689
Summa	1 673 118	2 081 194	1 695 240	2 105 398
Försäkringstekniska avsättningar (före avgiven återförsäkring)				
	not 19			
Livförsäkringsavsättning, avd. I	3 944 867	3 842 681	3 944 867	3 842 681
Livförsäkringsavsättning, avd. II	417 322	406 831	417 322	406 831
Oreglerade skador	4 615	6 567	4 615	6 567
Summa	4 366 804	4 256 079	4 366 804	4 256 079
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	Not 17	899 825	850 210	-
Övriga skulder	not 20	32 795	31 383	20 809
Summa	932 620	881 593	20 809	19 634
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	not 21	4 838	6 319	3 692
Summa	4 838	6 319	3 692	5 075
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	6 977 380	7 225 185	6 086 545	6 386 186

Redogörelse för förändringar i eget kapital

2018	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt EK**
Belopp i Ksek			
Koncernen			
Ingående balans 2018-01-01	1 724 780	356 414	2 081 194
Disposition av 2017 års resultat	356 414	-356 414	-
Utbetald återbäring	-112 373	-	-112 373
2018 års resultat enligt resultaträkningen*	-	-295 703	-295 703
Summa	1 968 821	-295 703	1 673 118
Moderföretaget			
Ingående balans 2018-01-01	1 750 709	354 689	2 105 398
Disposition av 2017 års resultat	354 689	-354 689	-
Utbetald återbäring	-112 373	-	-112 373
2018 års resultat enligt resultaträkningen*	-	-297 785	-297 785
Summa	1 993 025	-297 785	1 695 240
2017	Konsolideringsfond	Årets resultat	Totalt EK**
Belopp i Ksek			
Koncernen			
Ingående balans 2017-01-01	1 710 558	125 794	1 836 352
Disposition av 2016 års resultat	125 794	-125 794	-
Utbetald återbäring	-111 572	-	-111 572
2017 års resultat enligt resultaträkningen*	-	356 414	356 414
Summa	1 724 780	356 414	2 081 194
Moderföretaget			
Ingående balans 2017-01-01	1 736 314	125 967	1 862 281
Disposition av 2016 års resultat	125 967	-125 967	-
Utbetald återbäring	-111 572	-	-111 572
2017 års resultat enligt resultaträkningen*	-	354 689	354 689
Summa	1 750 709	354 689	2 105 398
* Totalresultatet överensstämmer med årets resultat.			
** Föreningen kan inte dela ut medel varför allt eget kapital är bundet eget kapital. Allt överskott tillhör försäkringstagarna och allokeras till dem.			

Kassaflödesanalys

Koncernen

	2018	2017
Belopp i Ksek		
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatt 1)	-295 215	357 095
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet 2)	226 981	-419 620
Betald skatt	-488	-681
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av tillgångar och skulder	-68 722	-63 206
Nettoinvestering i finansiella placeringstillgångar	-16 273	80 265
Premier minskat med ersättningar via balansräkningen	78 197	149 713
Förändring av rörelsefordringar	-12 362	-3 994
Förändring av rörelseskulder	-164	-5 228
Utbetald återbäring	-112 373	-111 572
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-131 697	45 978
Årets kassaflöde	-131 697	45 978
Likvida medel vid årets början	228 084	182 106
Likvida medel vid årets slut 3)	96 387	228 084
Noter till kassaflödesanalysen		
1) Erhållna rabatter	15 792	22 915
2) Värdeförändring placeringstillgångar	144 839	-469 497
Förändring försäkringsavsättningar/oregl. skador	82 343	49 877
Tillbakaläggning ÅF	-201	-
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	226 981	-419 620
3) Likvida medel består av kassa och bank		
Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod; den utgår från resultat före skatt justerat för icke likvidpåverkande poster samt förändringar i balansräkningen.		

Kassaflödesanalys

Moderföretaget

	2018	2017
Belopp i Ksek		
Den löpande verksamheten		
Resultat före skatt 1)	-290 986	358 866
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet 2)	227 056	-418 981
Betald skatt	-6 799	-4 177
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av tillgångar och skulder	-70 729	-64 292
Nettoinvestering i finansiella placeringstillgångar	69 286	247 622
Förändring av rörelsefordringar	-13 980	-6 581
Förändring av rörelseskulder	-207	-2 641
Utbetald återbäring	-112 373	-111 572
Kassaflöde från den löpande verksamheten	-128 003	62 536
Årets kassaflöde	-128 003	62 536
Likvida medel vid årets början	206 280	143 744
Likvida medel vid årets slut 3)	78 277	206 280
Noter till kassaflödesanalysen		
1) Erhållna rabatter	9 319	22 915
2) Värdeförändring placeringstillgångar	116 331	-416 086
Förändring livförsäkringsavsättningar/oregl. skador	110 725	-2 895
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	227 056	-418 981
3) Likvida medel består av kassa och bank.		
Kassaflödesanalysen är upprättad enligt indirekt metod; den utgår från resultat före skatt justerat för icke likvidpåverkande poster samt förändringar i balansräkningen.		

Not 1 Redovisnings- och värderingsprinciper för koncernen Allmän information

Årsredovisningen avges per den 31 december 2018 och avser Svensk Handel Pensionskassan, försäkringsförening som är en understödsförening med säte i Stockholm. Adressen till huvudkontoret är Regeringsgatan 60, 103 29 Stockholm och organisationsnummer är 802005-5631. Föreningsstämma kommer att hållas den 14:e maj 2019. SH Fondförsäkring AB är ett helägt dotterbolag till SH Pensionskassan. Fondförsäkringsbolaget har sitt säte i Stockholm.

Grund för rapportens upprättande

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med Lag om årsredovisning i försäkringsföretag (ÅRFL) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2008:26. Vidare tillämpas RFR 1 kompletterande redovisningsregler för koncerner, samt tillämpliga International Financial Reporting Standards (IFRS) och IFRIC-tolkningar sådana de antagits av EU.

Föreningen samt koncernen tillämpar endast IFRS samt IFRIC-tolkningar som trätt i kraft innan år 2015.

Funktionell valuta och rapportvaluta

Koncernens finansiella rapporter presenteras i svenska kronor. Samtliga belopp, om inte annat anges, är avrundade till närmaste tusental.

Viktiga uppskattningar och bedömningar för redovisningsändamål

Uppskattningar och bedömningar utvärderas löpande och baseras på historisk erfarenhet och andra faktorer, inklusive förväntningar på framtida händelser som anses rimliga under rådande förhållanden.

Försäkringsföretaget gör uppskattningar och antaganden om framtiden. De uppskattningar för redovisningsändamål som blir följden av dessa kommer, definitionsmässigt, sällan att motsvara det verkliga resultatet.

Det är främst beräkningen av försäkringstekniska avsättningar och värderingen av placeringstillgångar som innebär en betydande risk för väsentliga justeringar i redovisade värden för tillgångar och skulder under nästkommande räkenskapsår vilket behandlas i huvuddrag nedan.

- Försäkringstekniska avsättningar**
Försäkringstekniska avsättningar beräknas med metoder som innebär att olika antaganden görs. Särskilt för den del av avsättningarna som avser inträffade men ej rapporterade skador finns en osäkerhet i det verkliga utfallet, se vidare i noten om risker.
- Verkligt värde på finansiella instrument**
Verkligt värde på finansiella instrument som inte handlas på en aktiv marknad fastställs med hjälp av värderingstekniker. Koncernen väljer ut ett flertal metoder och gör antaganden som huvudsakligen baseras

på de marknadsvillkor som föreligger på respektive balansdag, se vidare not 1 redovisnings- och värderingsprinciper för koncernen.

3. Verkligt värde på byggnader och mark

Verkligt värde på byggnader och mark beräknas med metoder som innebär att olika antaganden görs, se vidare not 1 redovisnings- och värderingsprinciper för koncernen.

Konsolideringsprinciper

Dotterföretaget redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterföretag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterföretagets tillgångar och övertar dess skulder.

Redovisning av försäkringsavtal och investeringsavtal

Individuella försäkringar (avd 1) och ITP (avd 2) Koncernen har gjort en bedömning av samtliga avtal för att se om det föreligger betydande försäkringsrisk mellan försäkringsgivare och försäkringstagare. I de fall det föreligger betydande försäkringsrisk redovisas avtalet som ett försäkringsavtal, övriga klassas som investeringsavtal. Då de flesta försäkringsavtal och samtliga investeringsavtal ger försäkringstagaren möjlighet till återbäring som komplement till garanterade ersättningar kommer samtliga avtal, även investeringsavtalen, redovisas som försäkringsavtal.

Fondförsäkringar

Koncernen har gjort en genomgång av samtliga försäkringskontrakt. Genomgången har resulterat i att samtliga fondförsäkringskontrakt i koncernen redovisas som investeringsavtal i redovisningen, dvs som finansiella skulder. Investeringsavtal är avtal som inte överför någon betydande försäkringsrisk från innehavaren till företaget. Detta innebär att premiebetalningar redovisas direkt mot fondförsäkringsåtaganden i balansräkningen medan avgifter uttagna av kontrakten redovisas som intäkter från investeringsavtal. Värdering av fondförsäkringsåtaganden sker enligt tidigare principer (se nedan).

Försäkringstekniska poster Premieinkomst

Som premieinkomst redovisas inbetalda belopp under räkenskapsåret avseende försäkringsavtal för direkt försäkring.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättningen beräknas enligt i stadgarna fastställda grunder. Denna värdering sker enligt aktsamma principer i enlighet med EU:s tjänstepensionsdirektiv. Avsättningarna motsvarar det förväntade kapitalvärdet av garanterade åtaganden enligt försäkringsavtalen, minskat med motsvarande värde för avtalade premier. Beräkningarna görs med hänsyn till tidpunkterna vid vilka kassaflödena utgår och med aktsamma antaganden om ränta, dödlighet, driftskostnader och avkastningsskatt. Antagandena om ränta görs i enlighet med FIs föreskrift FFFS 2015:8 om val av räntesats för att beräkna försäkringstekniska avsättningar.

Antagandena om dödlighet görs i enlighet med branschgemensam standard (DUS 2007). Antaganden om driftskostnader och skatt görs på grundval av pensionskassans erfarenheter.

Förlustprövning

Då de försäkringstekniska avsättningarna i sin helhet görs på aktsamma grunder, som också anses vara realistiska, bedöms det redovisade värdet på avsättningarna vara tillräckligt högt upptaget i böckerna jämfört med en motsvarande realistisk värdering.

Oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador görs enligt aktsamma principer i enlighet med EU:s tjänstepensionsdirektiv. Avsättning görs dels för inträffade, rapporterade, ännu ej slutreglerade sjukfall, dels för ännu ej rapporterade, men förmodat inträffade, sjukfall (IBNR). Avsättningarna för inträffade, rapporterade sjukfall motsvarar det förväntade kapitalvärdet av garanterade åtaganden enligt försäkringsavtalen. Beräkningarna görs med hänsyn till tidpunkterna vid vilka kassaflödena utgår och med aktsamma antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet och driftskostnader. För antagandena gäller detsamma som vid livförsäkringsavsättning, med tillägg att antagandena om sjuklighet (tillfrisknandeintensitet) görs i enlighet med branschgemensam standard (SUS 2007). För avsättning för ännu ej rapporterade sjukfall (IBNR) används antagande om fördröjning i rapportering av sjukskador grundat på pensionskassans erfarenhet.

Fondförsäkringsåtaganden

Fondförsäkringsåtaganden motsvarar förpliktelserna enligt investeringsavtalen och utgör vid varje tidpunkt summa verkligt värde av fondandelar som hänför sig till gällande investeringsavtal, samt de medel som ännu ej omvandlats till fondandelar med avdrag för upplupna avgifter.

Återbäring och pensionstillägg

Koncernen har gjort bedömningen att den möjlighet som ges till kunderna att erhålla ytterligare försäkringsförmåner utöver de garanterade, utgör diskretionära delar i enlighet med definitionen i IFRS 4. Företaget förfogar över beslutanderätten till de diskretionära delarna, dvs. återbäring och pensionstillägg, när det gäller såväl tidpunkt som belopp.

De diskretionära delarna redovisas som en del av konsolideringsfonden till dess att de tilldelats försäkringstagarna. En tilldelning av återbäring och pensionstillägg redovisas som en minskning av konsolideringsfonden.

Driftskostnader

Driftskostnader redovisas funktionsuppdelade i resultaträkningen. Administrationskostnader och upplupna anskaffningskostnader redovisas under posten driftskostnader samt i övrigt under kapitalavkastning, kostnader.

Avgiven återförsäkring

Som premie för avgiven återförsäkring redovisas belopp som betalats ut under räkenskapsåret eller belopp som tagits upp som skuld till försäkringsföretag som mottagit återförsäkring enligt ingångna försäkringsavtal. Premierna periodiseras så att kostnaderna fördelas till den period som försäkringsskyddet avser. Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrars ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal.

Redovisning av kapitalavkastning

Kapitalavkastning, intäkter

Posten avser avkastning på placeringstillgångar och omfattar hyresintäkter från byggnader och mark, utdelning på aktier och andelar, ränteintäkter och realisationsvinster (netto).

Kapitalavkastning, kostnader

Under posten redovisas kostnader för placeringstillgångar och omfattar driftskostnader för byggnader och mark, kapitalförvaltningskostnader, räntekostnader, nedskrivningar samt realisationsförluster (netto).

Orealiserade värdeförändringar

För placeringstillgångar är den realiserade vinsten den positiva skillnaden mellan marknadsvärdet och anskaffningsvärdet och den realiserade förlusten den negativa skillnaden mellan marknadsvärdet och anskaffningsvärdet. Orealiserade vinster och förluster redovisas netto per tillgångsslag. Vid avyttring av värdepapper återföres tidigare realiserade värdeförändringar.

Skatter

Under posten skatt på årets resultat redovisar koncernen inkomstskatt hänförlig till dotterbolaget. Avkastningsskatt redovisas under posten övriga tekniska poster och har beräknats på kapitalunderlaget vid räkenskapsårets ingång, enligt lagen om avkastningsskatt på pensionsmedel.

Immateriella tillgångar

Investeringar för försäkringsverksamheten i egenutvecklad programvara, kopplade till nyutveckling, aktiveras. I de fall utgifterna avser underhåll av befintliga IT-system sker kostnadsföring löpande. Utvecklingskostnaderna skrivs av när tillgången tas i drift med beräknad nyttjandeperiod på 5 år, avskrivning sker då linjärt under fem år. Prövning av nedskrivningsbehov sker när det finns indikation på att tillgången kan ha minskat i värde och avskrivning sker då i motsvarande grad.

Byggnader och mark

Koncernens samtliga fastigheter är förvaltningsfastigheter, vilka är värderade till verkligt värde i balansräkningen med samtliga värdeförändringar redovisade i resultaträkningen. Hyresintäkter periodiseras linjärt över hyresperioden och redovisas under kapitalavkastning, intäkter och fastighetskostnaderna under kapitalavkastning, kostnader.

Koncernen redovisar förvaltningsfastigheter till verkligt värde, det vill säga till det marknadsvärde som vid en oberoende värdering har åsatts fastigheterna. Samtliga fastigheter marknadsvärderas vid årsskiftet enligt värderingshandledning och följer riktlinjerna för MSCI/IPD (Svenskt Fastighetsindex). Vi använder oss av ett externt värderingsföretag, där alla värderare är auktoriserade av Samhällsbyggarna. Flera av värderarna är även certifierade enligt den internationella organisationen RICS (Royal Institution of Chartered Surveyors). Alla fastighetsvärden är resultatet av värderingsföretagets bedömningar vid en given tidpunkt, värdetidpunkten 31 december 2018.

Värderingsföretaget har i sina värdebedömningar utgått från kassaflödesmetoden med stöd i en ortsprisanalys. I koncernens fall har verkligt värde bedömts via en kassaflödesanalys för flertalet fastigheter. En kassaflödesanalys baseras på uppskattningar av en fastighets avkastningsförmåga. Metoden innebär att förväntade framtida betalningsströmmar och restvärden nuvärdesberäknas.

Dock bör man notera att prisbilden för bostadsfastigheter i Stockholms innerstad främst styrs av kvadratmeterpriser och inte avkastningskrav. De applicerade direktavkastningskraven för fastigheterna i Stockholm är därmed, i denna typ av kalkyl, snarare hjälpmedel att nå de kvadratmeterpriser som motsvarar de analyserade jämförelseköpen, än absoluta sanningar.

Finansiella tillgångar och skulder

Köp och försäljningar redovisas på affärsdagen.

Andra finansiella placeringstillgångar

Andra finansiella placeringstillgångar, förutom derivat, har identifierats som finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen p g a att det är så koncernen följer upp utvecklingen på dessa tillgångar. Upplupen ränta redovisas separat. Derivat klassificeras som innehav för handel och värderas också till verkligt värde. Onoterade aktier värderas till verkligt värde.

Placeringstillgångar för vilka livförsäkringstagaren bär risk

Dessa tillgångar består av försäkringstagarnas investeringar i fondförsäkringar. Investeringar till förmån för försäkringstagare som själva bär placeringsrisken redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Övriga fordringar och skulder

Tillgångar och skulder är värderade initialt till verkligt värde inklusive transaktionskostnader och i efterföljande perioder till upplupet anskaffningsvärde.

Finansiella tillgångar och skulder tas bort från balansräkningen när äganderätten att erhålla kassaflöden upphört.

Materiella tillgångar

Materiella tillgångar avser inventarier och redovisas till anskaffningsvärde efter avdrag för ackumulerade avskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångens beräknade nyttjandeperiod, normalt 3 år.

Pensioner

Koncernens pensionsplaner för egen personal är tryggade genom förmånsbestämda försäkringsavtal. Dessa avtal ingår i avsättningen för avd 2 (ITP) med en konsolideringsgrad på 214,6 %. Pensionsplanerna redovisas som avgiftsbestämda, och avgifter avseende tjänstepensioner redovisas som en kostnad i den takt de intjänats.

Tillkommande redovisnings- och värderingsprinciper för moderföretaget

Grund för rapportens upprättande

Årsredovisningen har upprättats i enlighet med Lag om årsredovisning i försäkringsföretag och Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd om årsredovisning i försäkringsföretag, FFFS 2008:26, samt RFR1 och RFR2.

Aktier och andelar i koncernföretag

Koncernen har under 2018 ändrat redovisningsprincip för innehav av aktier och andelar i koncernföretag. De redovisas fr o m 2018 till marknadsvärde, istället för som tidigare till anskaffningsvärde. Pensionskassan är enda andelsägare i vår nya fond, SH Pension Investment Fund. Då tidigare direktinvesteringar i externa fonder nu samlats i den nya fonden blir följderna att de redovisas som aktier och andelar i koncernföretag, istället för som andra finansiella placeringstillgångar.

Innehavet i det helägda dotterföretaget Svensk Handel Fondförsäkring AB, org.nr. 516406-0310, redovisas till marknadsvärde per 2018-12-31, som en konsekvens av den förändrade redovisnings-principen.

Förändringen av redovisningsprincip har inte gett någon effekt på värderingen av aktier och andelar i koncernföretag.

Not 2 Riskhantering och finansiella instrument

I förvaltningsberättelsen beskrivs Koncernens riskorganisation. I not 2 beskrivs de olika riskernas beskaffenhet och konsekvenser vid olika scenarion.

Rapportering av risk

De två försäkringsföretagen styrs av ett flertal legala krav. Finansinspektionen är tillsynsmyndighet. Varje kvartal rapporteras det in uppgifter om bl.a. kapitalbas och solvens till Finansinspektionen. Pensionskassan rapporterar också in det s.k. trafikljusstet, vilken innebär att tillgångar och skulder stressas för att kontrollera att företagen klarar av sina åtaganden i perioder med kraftiga rörelser på de finansiella marknaderna.

En daglig finansiell rapport levereras till Koncernen från vår externa samarbetspartner Mercer, avseende innehavet i SH Pension Investment Fund. I rapporten framgår hur placeringstillgångarna har utvecklats i moderföretaget samt riskmätning via olika riskmått som ex. volatilitet och solvensgrad.

Risker i försäkringsverksamheten och driftskostnadsrisk

Koncernens försäkringsrisker består av dödlighetsrisk, sjukfallsrisk samt annullationsrisk. Försäkringsrisken allmänt består i att de antaganden om skadeutfall som legat till grund för beräkningar av premier och avsättningar visar sig inte hålla måttet på kort eller lång sikt.

De avgifter som tas ut ur försäkringarna och den förräntning av inbetalda premier som därefter är garanterad går inte att ändra i efterhand och därmed ställs särskilt höga krav på att utställda garantier är grundade på en korrekt bedömning av det framtida riskutfallet i stort. Mer specifikt är det just riskavgifterna som beror på antagandena om försäkringsriskernas beskaffenhet och storlek.

Dödlighetsrisken i verksamheten är av två olika slag. Dels finns en risk för underskattning av livslängden för de försäkrade som kan leda till att uppsamlade pensionsmedel i kollektivet av ålderspensionssparare inte räcker till för att utbetala de utlovade pensionsförmånerna. Dels finns också en risk för överskattning av livslängderna som i så fall kan leda till att de dödsfallsförmåner som utfästs i form av efterlevandepensioner inte täcks av de riskpremier som debiterats för de försäkringar som ingår i kollektivet av dödsfallsförsäkringar.

Dessa risker hanteras genom noggrann, löpande monitorering av skadeutfallet i fråga, och genom användandet av dödlighetsantaganden som bygger på detaljerade studier av observerade livslängder hos individer i det svenska försäkringskollektivet. Dessa återkommande studier genomförs på bred basis av berörda branschorganisationer och resultatet av dem tas tillvara av Koncernen för användning vid pris- och reservsättning.

Sjukfallsrisken i Koncernens affärer berör premiebefrielsemomentet i avdelning 1 (de premie-bestämda individuella försäkringarna) och sjukförsäkring och premiebefrielse i avdelning 2 (frivillig ITP-försäkring). Riskrörelsen i den senare avdelningen är kollektivt buret, i den meningen att principen om utjämnad premie över kollektivet tillämpas, oberoende av både ålder och kön. Premien är, liksom förmånen, lönerelaterad och föremål för översyn genom uppföljning av skadeutfallet.

Vid inträffade och konstaterade sjukfall görs en reservavsättning som är avsedd att räcka till för att täcka de utbetalningar som det aktuella sjukfallet förväntas medföra. Det görs också en schabloniserad avsättning för inträffade men ännu ej registrerade sjukfall (IBNR), som bygger på ett underbyggt

antagande om den normala fördröjningen från det att ett sjukfall inträffar till dess att det registreras i systemet.

Även beträffande premiebefrielseskador i avdelning 1 görs avsättningar för inträffade sjukfall, både kända och ännu ej kända, på motsvarande sätt.

Den tredje typen av försäkringsrisk som Koncernen har att hantera är annullationsrisk, det vill säga risken att tecknade försäkringar sägs upp i förtid på försäkringstagarens eget initiativ, vilket skulle minska koncernens intäkter. Uppsägning kan ske antingen på grund av återköp, flytt av försäkring och fribrev.

Återköp är i princip inte tillåtet för pensionsförsäkringar, så annullationer av denna anledning förekommer i liten utsträckning i Koncernen. Flytt av försäkring är tillåtet från Koncernen på delar av beståndet av individuella försäkringar.

Driftskostnadsrisken består i att avgiftsuttaget inte svarar mot Koncernens verkliga driftskostnader beroende på att försäkringsbeståndet inte utvecklas som förväntat. Denna risk är den största risken för Koncernens fondförsäkringsverksamhet då denna del fortfarande befinner sig i ett uppbyggnadsskede.

Kapitalkraven (enligt FI:s trafikljusmodell) nedan avser endast moderföretaget då fondförsäkringsbolagets försäkringsrisker är försumbara.

I tabellen visas hur de försäkringstekniska avsättningarna förändras om dödligheten, sjukligheten eller annullationer förändras enligt ett visst scenario. Kapitalkravet påverkar resultat och eget kapital.

Dödssannolikheten som bygger på dödlighetsantaganden enligt DUS 06 antas minska med 20 %. En minskad döds-sannolikhet innebär minskade avsättningar för dödsfalls-försäkringar och ökade avsättningar för livsfallsförsäkringar. I tabellen visas det sammanvägda resultatet. Det är en tabell som används för Finansinspektionens trafikljusstest, som är en stresstest för finansiella risker och försäkringsrisker. Sjukligheten stressas genom att ettårssannolikheten för insjuknande ökas med 50 %, sannolikheten att sjukfall upphör minskas med 20 % och invaliditetsgraderna ökas med 20 %.

Tabellen visar också diversifieringseffekten mellan de olika riskerna.

Kapitalkrav försäkringsrisker enligt trafikljusmodellen

Riskområde (Ksek)	2018-12-31	2017-12-31
Dödlighet	78 876	73 556
Sjuklighet	7 287	16 052
Annullation	3 152	3 212
- Diversifieringseffekt	-7 485	-12 890
Totalt kapitalkrav	81 830	79 910

Finansiella risker

De för Koncernen betydande finansiella riskerna består av ränterisk, aktiekursrisk, fastighetsprisrisk, kreditrisk, valutakursrisk samt likviditetsrisk. Nedan följer en sammanställning av de olika instrumenten samt tillhörande risker. Samtliga framräknade belopp påverkar resultat och eget kapital. Placeringstillgångar och avsättningar där livförsäkringstagen bär placeringsrisken är exkluderade pga. att dessa poster inte påverkar koncernens finansiella risk.

Ränterisk

Skillnaden i löptid (duration) mellan tillgångar och skulder avgör hur stor den totala ränterisken är.

Svenska räntebärande placeringarnas duration var vid årets slut 3,0 (0,1) år och de utländska placeringarnas duration var 2,2 (1,9) år. Vid en marknadsränteförändring motsvarande +/-100 baspunkter sjunker/ökar värdet på räntebärande värdepapper med 74 (60) Msek.

I enlighet med Finansinspektionens föreskrifter om aktsamma antaganden vid beräkning av FTA för tjänstepension tillämpar koncernen en räntekurva som bestäms av marknadsnoterade swapräntor.

Marknadsräntorna påverkar i hög grad värdet av försäkringstekniska avsättningarna och under 2018 sjönk räntorna och bidrog till att avsättningarna ökade med 138 (76) Msek. Totalt förändrades avsättningarna med 111 (-3) Msek.

Marknadsvärdet på försäkringstekniska avsättningar var 4 367 (4 256) Msek. Durationen var 7,7 (7,7) år. Vid en marknadsränteförändring motsvarande +/-100 baspunkter sjunker/ökar värdet på avsättningen med 374 (366) Msek.

Koncernen har i moderföretagets placeringsriktlinjer angivit att tillgångar med ränteexponering, dvs räntebärande värdepapper och ränteswapar, ska förändras med minst 25 % av motsvarande värdeförändring i FTA.

2018 Räntekänslighet

(1 % ränteförändrings påverkan på verkligt värde för moderföretaget)

MSEK	Med derivat	Utan derivat
Tillgångar	87	87
Försäkringstekniska avsättningar	374	374
Matchning	23 %	23 %

2017 Räntekänslighet

(1 % ränteförändrings påverkan på verkligt värde för moderföretaget)

MSEK	Med derivat	Utan derivat
Tillgångar	60	60
Försäkringstekniska avsättningar	366	366
Matchning	16 %	16 %

Aktiekursrisk

Aktiekursrisk är risken för att marknadsvärdet på en aktieplacering sjunker till följd av samhällsekonomiska eller andra faktorer. Aktiekursrisk motverkas främst genom en diversifiering av Koncernens aktieportfölj genom att i stor utsträckning använda fond-i-fond fonder för aktieexponering, se not 15. Vid en kursuppgång/nedgång på 10 procent ökar/sjunker värdet på aktieportföljen med 134 (100) Msek.

Fastighetsprisrisk

Koncernen har valt att placera i bostadsfastigheter i storstadsregioner för att minska fastighetsprisrisken, se not 13. Dessutom har koncernen även en fastighetsfond.

Vid en prisuppgång/nedgång på 10 procent ökar/sjunker fastigheternas värde med 163 (154) Msek.

Kreditrisk

Med kreditrisk menas att motparten inte kan fullgöra sina betalningar, vilket skulle leda till kreditförluster. För att minska kreditrisken placerar Koncernen i fond-i-fond fonder så att exponeringen av enskilda innehav minskas. Marknadsvärdet av tillgångar med kreditrisk vid årets slut var 2 906 (3 157) Msek.

Valutakursrisk

Med valutakursrisk avses den påverkan som valutaförändringar har på värdet av de placeringstillgångar som är placerade i utländsk valuta. För att hantera valutakursrisken placerar Koncernen i fond-i-fond fonder där ett stort antal valutor förekommer för att undvika stor exponering mot en valuta. Marknadsvärdet av tillgångar i utländsk valuta (utan valutasäkring) vid årets slut var 548 (703) Msek av samtliga placeringstillgångar. Vid en kursuppgång/nedgång på 10 procent ökar/sjunker värdet på tillgångarna med 55 (70) Msek.

Likviditetsrisk

Koncernens strategi är att i så stor utsträckning som möjligt matcha förväntade in- och utbetalningar. Huvuddelen av Koncernens investeringar är placerade i likvida tillgångar, vilket innebär att de med kort varsel kan säljas. Koncernen har säkerställt att alltid ha tillräckligt med likvida medel för att hantera kassaflödena.

För Koncernen ser kontraktuellt kassaflöde ut enligt nedan:

2018	3 mån	1 år	5 år	10 år	11 år +
Försäkringsteknisk avsättning, diskonterat	32 987	171 672	997 735	957 118	2 207 292
Fondförsäkringsåtaganden	7 556	25 945	171 871	233 202	461 251
Skulder, odiskonterat	36 592				
Total	77 135	197 617	1 169 606	1 190 320	2 668 543
2017	3 mån	1 år	5 år	10 år	11 år +
Försäkringsteknisk avsättning, diskonterat	47 568	144 823	875 368	850 248	2 338 073
Fondförsäkringsåtaganden	8 739	26 238	173 247	216 685	425 301
Skulder, odiskonterat	39 972				
Total	96 279	171 061	1 048 615	1 066 933	2 763 374

Operativa risker

Med operativa risker menas brister i intern kontroll, mänskliga fel samt brister i arbetsprocesser mm. En viktig del av riskhanteringen är processarbetet. Den operativa riskorganisationen ska säkerställa att företagets processarbete fungerar tillfredställande utifrån ett riskperspektiv. Processerna är utgångspunkten för riskanalysen, vilket återspeglas i organisation och handlingsplaner.

En central del i processutvecklingen är att arbeta med ständiga förbättringar inom ramen för riskminimering. I riskkommitténs arbete och analys har speciellt risken för personberoende belysts. Åtgärder har genomförts för att minska personberoendet med bl. a dokumentation och backuplösning.

Beräkning av verkligt värde

- Noterade priser (ojusterade) på aktiva marknader för identiska tillgångar eller skulder (nivå 1).
- Andra observerbara data för tillgången eller skulder än noterade priser inkluderade i nivå 1, antingen direkt (dvs. som prisnoteringar) eller indirekt (dvs. härledda från prisnoteringar) (nivå 2). Verkligt värde för ränteswapar beräknas som nuvärdet av bedömda framtida kassaflöden baserat på observerbara avkastningskurvor.
- Data för tillgången eller skulden som inte baseras på observerbara marknadsdata (dvs. ej observerbara data) (nivå 3).

Följande tabell visar Koncernens tillgångar och skulder, värderade till verkligt värde per 31 december:

	Nivå 1	Nivå 2	Nivå 3	Summa
Tillgångar Ksek				
2018				
Fastigheter			1 629 204	1 629 204
Aktier och andelar	624 700			624 700
Oblig. och andra räntebärande vp	3 670 385			3 670 385
Fondförsäkringstillgångar	899 825			899 825
Bankmedel	96 387			96 387
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	899 825			899 825
2017				
Fastigheter			1 539 451	1 539 451
Aktier och andelar	997 732			997 732
Oblig. och andra räntebärande vp	3 568 062			3 568 062
Fondförsäkringstillgångar	850 210			850 210
Bankmedel	228 084			228 084
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	850 210			850 210
• Förändringen i nivå 3 tillgångar avser realiserad värdeförändring i fastighetsinnehav.				
Specifika värderingstekniker som används för att värdera tillgångar inom nivå 3 inkluderar:				
• Andra tekniker, såsom beräkning av diskonterade kassaflöden, används för att fastställa verkligt värde för fastigheterna. Onoterade aktier värderas till verkligt värde.				

Finansiella instrument i kategorier

Koncernen

2018-12-31		Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar och skulder i balansräkningen	Låne-och kundfordran	Via identifikation	Via Handel	Redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings värde
Tillgångar						
Aktier och andelar		624 700		624 700	624 700	624 700
Räntebärande värdepapper		3 670 385		3 670 385	3 670 385	3 670 785
Fondförs.tillg.		899 825		899 825	899 825	922 812
Kassa och bank	96 387	-		96 387	96 387	96 387
Uppl. ränteintäkter		-		-	-	-
Summa	96 387	5 194 910	-	5 291 297	5 291 297	5 314 684
Skulder						
Fondförsäkringsåtagande		899 825		899 825	899 825	922 812
Övriga skulder	32 795			32 795	32 795	32 795
Summa	32 795	899 825	-	932 620	932 620	955 607
2017-12-31		Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar och skulder i balansräkningen	Låne-och kundfordran	Via identifikation	Via Handel	Redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings värde
Tillgångar						
Aktier och andelar	-	997 732	-	997 732	997 732	982 960
Räntebärande värdepapper	-	3 568 062	-	3 568 062	3 568 062	3 580 953
Derivat	-	-	-	-	-	-
Fondförs.tillg.	-	850 210	-	850 210	850 210	716 106
Kassa och bank	228 084	-	-	228 084	228 084	228 084
Uppl. ränteintäkter	-	-	-	-	-	-
Summa	228 084	5 416 004	-	5 644 088	5 644 088	5 508 103
Skulder						
Fondförsäkringsåtagande		850 210		850 210	850 210	716 106
Övriga skulder	31 383			31 383	31 383	31 383
Summa	31 383	850 210	-	881 593	881 593	747 489

Finansiella instrument i kategorier

Moderföretaget

2018-12-31		Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar och skulder i balansräkningen	Låne-och kundfordran	Via identifikation	Via Handel	Redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings värde
Tillgångar						
Aktier och andelar		4 317 465		4 317 465	4 317 465	4 440 588
Räntebärande värdepapper		-		-	-	-
Kassa och bank	78 277			78 277	78 277	78 277
Uppl. ränteintäkter		-	-	-	-	-
Summa	78 277	4 317 465	-	4 395 742	4 395 742	4 518 865
Skulder						
Övriga skulder	20 809			20 809	20 809	20 809
Summa	20 809	-	-	20 809	20 809	20 809
2017-12-31		Finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen				
Tillgångar och skulder i balansräkningen	Låne-och kundfordran	Via identifikation	Via Handel	Redovisat värde	Verkligt värde	Anskaffnings värde
Tillgångar						
Aktier och andelar		1 096 390		1 096 390	1 096 390	1 081 878
Räntebärande värdepapper		3 496 444		3 496 444	3 496 444	3 510 298
Kassa och bank	206 280	-		206 280	206 280	206 280
Summa	206 280	4 592 834	-	4 799 114	4 799 114	4 798 456
Skulder						
Övriga skulder	19 634			19 634	19 634	19 634
Summa	19 634	-	-	19 634	19 634	19 634

Nettovinst eller förlust per kategori finansiella instrument, Ksek

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde			
Finansiella tillgångar	Via identifikation	Via handel	Totalt
Koncernen 2018			
Aktier och andelar	19 517	-	19 517
Räntebärande värdepapper inkl uppl ränta	-238 593	-	-238 593
Summa	-219 076	-	-219 076
Koncernen 2017			
Aktier och andelar	986 599	-	986 599
Räntebärande värdepapper inkl uppl ränta	59 882	-	59 882
Summa	1 046 481	-	1 046 481
Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde			
Finansiella tillgångar	Via identifikation	Via handel	Totalt
Moderföretaget 2018			
Aktier och andelar	41 380	-	41 380
Räntebärande värdepapper inkl uppl ränta	-238 422	-	-238 422
Summa	-197 042	-	-197 042
Moderföretaget 2017			
Aktier och andelar	978 682	-	978 682
Räntebärande värdepapper inkl uppl ränta	59 134	-	59 134
Derivat	-	-	-
Summa	1 037 816	-	1 037 816

Noter till resultaträkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 3. Premieinkomst				
Löpande premier, avd. I	60 777	62 489	60 777	62 489
Engångspremier, avd. I	87 121	54 164	87 121	54 164
Löpande premier ITP, avd. II	7 240	8 257	7 240	8 257
Summa premieinkomst	155 138	124 910	155 138	124 910
Not 4. Kapitalavkastning, intäkter				
Hysesintäkter från byggnader och mark	60 374	59 721	60 374	59 721
Erhållna utdelningar, rabatter	25 097	32 052	9 319	22 915
Ränteintäkter				
-Obligationer och andra räntebärande värdepapper	616	-	-	-
Summa direktavkastning	86 087	91 773	69 693	82 636
Realisationsvinster				
-Aktier och andelar	151 044	986 600	44 143	978 682
-Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-	59 882	-	59 134
Summa realisationsvinster	151 044	1 046 482	44 143	1 037 816
Summa kapitalavkastning, intäkter	237 131	1 138 255	113 836	1 120 452
Not 5. Orealiserade vinster på placeringstillgångar				
Värdeökningar på övriga placeringstillgångar				
-Aktier och andelar	1 454	45 320	1 454	-
-Fastigheter	86 411	65 498	86 411	65 498
-Övrigt	28 382	-	-	-
Summa orealiserade vinster på placeringstillgångar	116 247	110 818	87 865	65 498

Noter till resultaträkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 6. Försäkringsersättningar				
Utbetalda försäkringsersättningar				
Avd. I Ålderspensioner	-170 988	-168 456	-170 988	-168 456
Premiebefrielser	-663	-492	-663	-492
Efterlevandepensioner	-7 660	-7 943	-7 660	-7 943
Återköp/flytt	-7 210	-7 448	-7 210	-7 448
	-186 521	-184 339	-186 521	-184 339
Avd. II Ålderspensioner	-15 408	-15 236	-15 408	-15 236
Sjukutbetalningar	-325	-520	-325	-520
Efterlevandepensioner	-387	-342	-387	-342
	-16 120	-16 098	-16 120	-16 098
Summa försäkringsersättningar före avgiven återförsäkring	-202 641	-200 437	-202 641	-200 437
Förändring i avsättning för oreglerade skador	1 953	157	1 953	157
Summa försäkringsersättningar efter avgiven återförsäkring	-200 688	-200 280	-200 688	-200 280
Not 7. Förändring i livförsäkringsavsättningar				
Inbetalningar	-155 138	-125 398	-155 138	-125 398
Utbetalningar	202 641	198 512	202 641	198 512
Förändring p.g.a. ändrat ränteantagande	-138 034	-76 051	-138 034	-76 051
Dödlighet	2 595	-960	2 595	-960
Förändrade avsättningsantaganden	-46 134	-	-46 134	-
Övrig förändring	21 392	6 634	21 392	-6 633
Summa förändring i andra försäkringstekniska avsättningar	-112 678	2 737	-112 678	-2 737

Noter till resultaträkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 8. Driftskostnader				
Specifikation av resultatposten driftskostnader				
Anskaffningskostnader	-2 650	-2 663	-	-
Administrationskostnader	-42 081	-35 320	-32 626	-26 672
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader	1 612	1 693	-	-
Summa driftskostnader	-43 120	-36 290	-32 626	-26 672
Anskaffningskostnader	-2 650	-2 663	-	-
Administrationskostnader	-42 081	-35 320	-32 626	-26 672
Förändring förutbetalda anskaffningskostnader	1 612	1 693	-	-
Finansförvaltningskostnader	-6 747	-4 029	-6 703	-3 948
Fastighetsförvaltningskostnader	-1 831	-1 749	-1 831	-1 749
Summa totala driftskostnader	-51 698	-42 068	-41 160	-32 369
Not 9. Kapitalavkastning, kostnader				
Driftskostnader för byggnader och mark	-55 721	-36 517	-55 721	-36 517
Finansförvaltningskostnader	-11 848	-3 948	-6 703	-3 948
Realisationsförluster derivat/övrigt	-10 388	-235	-10 369	-235
Summa kapitalavkastning, kostnader	-77 957	-40 700	-72 793	-40 465
Not 10. Orealiserade förluster på placeringstillgångar				
Värdeminskning på övriga placeringstillgångar				
-Aktier och andelar	-134 046	-635 503	-	-635 635
-Obligationer och andra räntebärande värdepapper	-229 994	-52 231	-229 040	-51 679
-Övrigt	-	-52 772	-	-
Summa orealiserade förluster på placeringstillgångar	-364 040	-740 506	-229 040	-687 314
Not 11. Övriga tekn. poster och skatt på årets resultat				
Avkastningsskatt	-2 867	-1 927	-	-
Årets inkomstskatt	-488	-681	-	-
Avkastningsskatt moderföretaget	-6 799	-4 177	-6 799	-4 177
Summa övriga tekn. poster och skatt på årets resultat	-10 154	-6 785	-6 799	-4 177

Noter till balansräkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 12. Immateriella tillgångar				
IT system				
Anskaffningsvärde	6 885	5 411	6 885	5 411
Årets avskrivningar	-1 387	-667	-1 387	-667
Redovisat värde den 31 december	5 498	4 744	5 498	4 744
Not 13. Byggnader och mark				
Ingående verkligt värde				
	1 539 451	1 479 505	1 539 451	1 479 505
Investering	7 953	37 669	7 953	37 669
Orealiserad värdeförändring	81 800	22 277	81 800	22 277
Utgående verkligt värde den 31 december	1 629 204	1 539 451	1 629 204	1 539 451
Anskaffningsvärde				
	434 429	408 648	434 429	408 648
Värde per kvm bruksarea, kr	42 533	33 600	42 533	33 600
Ytvakansgrad, %	0,6	2,1	0,6	2,1
Direktavkastning, %	0,9	0,7	0,9	0,7
Kommun/ gatadress	Fastighets beteckning	Taxerings värde, Ksek	Total uthyrbar yta, kvm	Marknads värde, Ksek
Malmöregionen				
Friisgatan 18-20	Beckasinen 11	40 681	3 111	55 400
Fridhemstorget 20	Krageholm 5	48 559	2 733	87 600
Tessinsväg 18 A och 18 B	Krageholm 6	49 600	2 822	88 400
Kronborgsvägen 4	Helsingör 2	36 072	2 357	52 400
Spång 11 / N. Skolg 11	Korpen 42	117 400	9 453	171 000
Ronnebygatan 8	Sagan 13	11 835	905	18 300
Dalbyvägen 6	Arlöv 22	47 942	5 137	82 300
Stockholmsregionen				
Karlav 71 / Sibylleg 36	Rackelhanen 1	79 200	2 946	188 000
Karlav 73 / Jungfrug 29	Rackelhanen 2	90 200	2 660	181 000
Jungfrugatan 4	Sjöhästen 2	26 848	965	62 500
Jungfrugatan 6	Sjöhästen 3	78 600	2 876	160 000
Skeppargatan 27	Havssvalget 20	110 400	4 330	254 000
Storgatan 42-44	Lägrät 5	64 044	1 986	140 000
Totalt		801 381	42 281	1 540 900
Fastighetsfond	Alma 1			88 304
Tot. S: a				1 629 204

Noter till balansräkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 14. Aktier och andelar i koncernföretag				
Svensk Handel Fondförsäkring AB, 516406-0310, med säte i Stockholm 100 % ägarandel, 15 000 aktier				
Ingående balans	-	-	100 000	100 000
SH Pension Investment Fund, med säte i Dublin på Irland				
-Utländska obl. och andra rte.b. värdep.	-	-	3 594 152	-
-Utländska aktier och andelar	-	-	547 530	-
	-	-	-	-
Redovisat värde den 31 december	-	-	4 241 682	100 000
Aktiernas anskaffningsvärde	-	-	4 484 552	100 000
Se vidare i redovisningsprinciperna, sid 29				
Not 15. Aktier och andelar				
Aktierna och andelarna är i värderade till verkligt värde				
Noterade aktier och andelar	548 917	943 793	-	942 451
Onoterade aktier och andelar	75 783	53 939	75 783	53 939
	624 700	997 732	75 783	996 390
Se vidare i redovisningsprinciperna, sid 29				

Noter till balansräkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Not 16. Obligationer och andra räntebärande papper				
Samtliga värdepapper är värderade till verkligt värde				
Noterade värdepapper	3 670 385	3 568 062	-	3 496 444
Redovisat värde den 31 december	3 670 385	3 568 062	-	3 496 444
*Innehavet i koncernen avser räntebärande värdepapper i SH Pension Investment Fund, se not. 14, se vidare i redovisningsprinciperna, sid 29.				
Not 17. Fondförsäkringstillgångar				
Samtliga värdepapper är i BR värderade till verkligt värde				
Aktiebaserade tillgångar	556 115	568 271	-	-
Räntebaserade tillgångar	343 710	281 939	-	-
	899 825	850 210	-	-
Ingående balans	850 210	647 725		
Inbetalningar	171 089	194 872		
Utbetalningar	-85 807	-38 977		
Avgifts- och skatteuttag	- 7 285	-6 182		
Värdeförändring	-28 382	52 772		
Utgående balans	899 825	850 210		

Noter till balansräkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 18. Materiella tillgångar				
Anskaffningsvärde	4 005	2 457	1 037	320
Avskrivningar	-1 403	-681	-408	-193
Redovisat värde den 31 december	2 602	1 776	629	127
Not 19. Försäkringstekniska avsättningar				
Livförsäkringsavsättning				
Ingående livförsäkringsavsättning, avd. I	3 842 681	3 844 918	3 842 681	3 844 918
Ingående livförsäkringsavsättning avd. II	406 831	407 331	406 831	407 331
Ingående avsättning oreglerade skador	6 567	6 725	6 567	6 725
	4 256 079	4 258 974	4 256 079	4 258 974
Inbetalningar	155 138	125 398	155 138	125 398
Utbetalningar	-202 641	-198 512	-202 641	-198 512
Dödlighet	-2 595	960	-2 595	960
Ändrad marknadsränta	138 034	76 051	138 034	76 051
Avsättning oreglerade skador	-1 953	-157	-1 953	-157
Förändrade avsättningsantaganden	46 134	-	46 134	-
Övrigt	-21 393	-6 635	-21 393	-6 635
Utgående livförsäkringsavsättning, avd. I	3 944 867	3 842 681	3 944 867	3 842 681
Utgående livförsäkringsavsättning, avd. II	417 322	406 831	417 322	406 831
Utgående avsättning oreglerade skador	4 615	6 567	4 615	6 567
Utgående balans per den 31 december	4 366 804	4 256 079	4 366 804	4 256 079
Not 20. Övriga skulder				
Leverantörsskulder	7 366	5 401	7 366	5 401
Skulder avseende grupp-försäkring	9 381	10 421	-	-
Skatteskuld personal & försäkr.tagare	9 105	8 983	8 743	8 637
Övrigt	6 943	6 578	4 700	5 596
Redovisat värde den 31 december	32 795	31 383	20 809	19 634
Not 21. Övriga upplupna kostnader och förutbetalda intäkter				
Upplupna fastighetskostnader	2 063	3 241	2 063	3 241
Upplupna semesterlöner	1 403	1 721	921	1 106
Sociala avgifter	557	638	406	409
Övr. uppl. kostn. och förutb. intäkter	815	719	302	319
Redovisat värde den 31 december	4 838	6 319	3 692	5 075

Noter till balansräkningen

	Koncernen		Moderföretaget	
	2018	2017	2018	2017
Belopp i Ksek				
Not 22. Registerförda tillgångar				
Räntebärande	4 141 564	3 495 915	4 141 564	3 495 915
Aktier	264 205	942 451	264 205	942 451
Fastigheter	1 540 900	1 459 100	1 540 900	1 459 100
Övrigt	78 277	441 098	78 277	441 098
Fondförsäkringstillg	899 825	850 210	-	-
Summa	6 924 771	7 188 774	6 024 946	6 338 564
Not 23. Ställda säkerheter och eventalförpliktelser				
Panter och därmed jämförliga säkerheter ställda för egna skulder och för såsom avsättningar redovisade förpliktelser, varje slag för sig.				
-För försäkringstagarnas räkning Registerförda tillgångar	6 924 771	7 188 774	6 024 946	6 338 564
Övriga ställda panter och jämförliga säkerheter, eventalförpliktelser samt åtaganden saknas.				

Noter till balansräkningen

Not 24 Medelantal anställda, sjukfrånvaro samt löner och andra ersättningar
Koncernen följer den ersättningspolicy som fastställts av respektive företagsstyrelse.

	2018			2017		
	Män	Kvinnor	Totalt	Män	Kvinnor	Totalt
Koncernen						
Medelantal anställda						
Sverige	18	11	29	18	9	27
Könsfördelning i företagledningen						
Styrelser	7	4	11	8	4	12
VD dotterbolag	1	-	1	1	-	1
Koncernchef	1	-	1	1	-	1
Ledningsgrupp	5	2	7	5	2	7
Summa	14	6	20	15	6	21
Kostnader för ersättningar till anställda						
	VD/ styrelse	Tjänste- män	Totalt	VD/ styrelse	Tjänste- män	Totalt
Fasta löner och ersättningar	3 658	18 674	22 332	4 744	16 742	21 486
Rörliga löner och ersättningar	-	-	-	-	128	128
Pensionskostnader inkl löneskatt	1 064	4 754	5 818	575	4 244	4 819
Sociala avgifter	1 142	5 944	7 086	968	5 718	6 686
Summa	5 864	29 372	35 236	6 287	26 832	33 119
Moderföretaget						
Medelantal anställda						
Sverige	11	9	20	10	8	18
Könsfördelning i företagledningen						
Styrelsen	4	3	7	5	4	9
VD	1	-	1	1	-	1
Ledningsgruppen	3	1	4	4	1	5
Summa	8	4	12	10	5	15
Kostn. för ers till anst						
	VD/ styrelse	Tjänste- män	Totalt	VD/ styrelse	Tjänste- män	Totalt
Fasta löner och ersättningar	2 243	12 414	14 657	2 294	11 213	13 507
Rörliga löner och ersättningar	-	-	-	-	114	114
Pensionskostnader inkl löneskatt	628	3 366	3 994	411	3 163	3 574
Sociala avgifter	698	3 984	4 682	679	3 590	4 269
Summa	3 569	19 764	23 333	3 384	18 080	21 464

Noter till balansräkningen

Ersättningar till ledande befattningshavare

Koncernen

Till styrelsens ordförande och styrelseledamöterna utgår fast arvode enligt föreningsstämmans beslut. Ersättning till VD utgörs av grundlön enligt avtal samt pension bestämd av styrelsen. Inga rörliga lönedelar utgår till VD eller styrelse år 2018. Pensionskostnad är belastad med särskild löneskatt. Vid uppsägning av VD från företags sida utgår 6 månadslöner. Den 1 januari 2013 upphörde tillika-anställningen. Tjänstemännen har sedan dess varit anställda antingen i Pensionskassan eller i Fondförsäkringsbolaget. VDar följer pensionsplan i enlighet med FTP 2.

Koncernen

Ersättningar under 2018	Fast ersättning	Rörlig ersättning	Pensionskost	Totalt
Stefan Eliasson, VD	1 789	-	436	2 225
Kjell Björck, VD Fond	1 234	-	436	1 670
Hans Löwlund, ordf.	182	-	-	182
Peter Andréé, ledamot	45	-	-	45
Monika Blom, ledamot	159	-	-	159
Joachim Spetz, ordf. Fond	91	-	-	91
Victoria Thore, ledamot	-	-	96	96
Annelie Petersén, ledamot	91	-	-	91
Jörgen Sundqvist, ledamot	-	-	48	48
Harald Bengtsson, ledamot	45	-	48	93
Åsa Norrman-Grenninger, suppl	22	-	-	22
Summa	3 658	-	1 064	4 722

Koncernen

Ersättningar under 2017	Fast ersättning	Rörlig ersättning	Pensionskost	Totalt
Stefan Eliasson, VD	1 716	-	411	2 127
Kjell Björck, VD Fond	787	-	164	951
Hans Löwlund, ordf.	145	-	-	145
Peter Andréé, fd. VD Fond	1 507	-	-	1 507
Monika Blom, ledamot	134	-	-	134
Joachim Spetz, ordf. Fond	89	-	-	89
Ragnar Fransson, ledamot	100	-	-	100
Victoria Thore, ledamot	45	-	-	45
Annelie Petersén, ledamot	67	-	-	67
Cecilia Wennerholm, ledamot	44	-	-	44
Harald Bengtsson, ledamot	88	-	-	88
Åsa Norrman-Grenninger, suppl	22	-	-	22
Summa	4 744	-	575	5 319

Noter till balansräkningen

Moderföretaget

Ersättningar under 2018	Fast ersättning	Rörlig ersättning	Pensionskostnad	Totalt
Stefan Eliasson, VD	1 789	-	436	2 225
Hans Löwlund, ordf.	182	-	-	182
Monika Bloom, ledamot	114	-	-	114
Jörgen Sundqvist	-	-	48	48
Annelie Petersén, ledamot	91	-	-	91
Harald Bengtsson, ledamot	45	-	48	93
Victoria Thore, ledamot	-	-	96	96
Åsa Norrman-Grenninger, suppl	22	-	-	22
Summa	2 243	-	628	2 871

Moderföretaget

Ersättningar under 2017	Fast ersättning	Rörlig ersättning	Pensionskostnad	Totalt
Stefan Eliasson, VD	1 716	-	411	2 127
Hans Löwlund, ordf.	145	-	-	145
Ragnar Fransson, ledamot	100	-	-	100
Monika Bloom, ledamot	89	-	-	89
Cecilia Wennerholm, ledamot	44	-	-	44
Annelie Petersén, ledamot	67	-	-	67
Harald Bengtsson, ledamot	88	-	-	88
Victoria Thore, ledamot	45	-	-	45
Åsa Norrman-Grenninger, suppl	22	-	-	22
Summa	2 316	-	411	2 727

Not 25. Arvode och kostnadsersättning till revisorer

Koncernen	2018	2017
PWC, revisionsuppdrag	375	294
Summa	375	294
Moderföretaget	2018	2017
PWC, revisionsuppdrag	275	194
Summa	275	194

Noter till balansräkningen

Not 26. Upplysningar om transaktioner med närstående

Koncernen och moderföretaget

Svensk Handel Pensionskassan och det helägda dotterbolaget Svensk Handel Fondförsäkring AB bildar en koncern, under gemensamma varumärket SH Pension.

Ett uppdragsavtal finns mellan Kassan och det helägda Fondförsäkringsbolaget. Avtalet som gäller från och med 1 januari 2013 innebär bland annat att Kassan köper rådgivning från Fondförsäkringsbolaget och att Kassan tillhandahåller försäkringsadministration, ekonomiredovisning och systemutveckling åt Fondförsäkringsbolaget.

Följande väsentliga närstående transaktioner har förekommit under 2018:

- Svensk Handel Pensionskassan har nettofakturerat Svensk Handel Fondförsäkring AB med 3 205 Ksek för gruppintern tjänst.

Följande väsentliga närstående transaktioner har förekommit under 2017:

- Svensk Handel Pensionskassan har nettofakturerat Svensk Handel Fondförsäkring AB med 3029 Ksek för gruppintern tjänst.

Styrelse och företagsledning är också närstående, se not 24.

Not 27. Förslag till disposition

Svensk Handel Pensionskassans styrelse föreslår att årets resultat -297 785 137 SEK disponeras enligt nedanstående:

	AVD. I	AVD. II
Ingående konsolideringsfond	1 729 989 764	375 408 259
Förändring av konsolideringsfond	-264 412 714	-33 372 423
Utbetald återbäring under året	-109 992 538	-2 380 932
Korrigerigering av tidigare fördelning	-5 493 873	5 493 873
Utgående konsolideringsfond	1 350 090 639	345 148 777

Stockholm den 23 april 2019

Hans Löwlund
Ordförande

Harald Bengtsson

Victoria Thore

Jörgen Sundqvist

Monica Bloom

Linda Holmlundh
Arbetsagarrepresentant

Annelie Petersén

Stefan Eliasson
Verkställande direktör

Vår revisionsberättelse har lämnats den 29 april 2019

Lena Eidmann
Auktoriserad revisor

Ulf Gustafsson
Lekmannarevisor

Till föreningsstämman i Svensk Handel Pensionskassan, försäkringsförening, org.nr 802005-5631

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen Uttalanden

Vi har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Svensk Handel Pensionskassa, försäkringsförening för år 2018. Föreningens årsredovisning och koncernredovisning ingår på sidorna 10–49 i detta dokument.

Enligt vår uppfattning har årsredovisningen och koncernredovisningen upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderföretagets finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2018 och av dess finansiella resultat och kassaflöde för året enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och årsredovisningslagen. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Vi tillstyrker därför att föreningsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderföretaget och koncernen.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsred i Sverige. Revisorernas ansvar enligt denna sed beskrivs närmare i avsnitten Den auktoriserade revisorns ansvar samt Lekmannarevisorns ansvar.

Vi är oberoende i förhållande till föreningen enligt god revisorsred i Sverige och har i övrigt fullgjort vårt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav.

Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen

Detta dokument innehåller även annan information än årsredovisningen och koncernredovisningen och återfinns på sidorna 1–9. Det är styrelsen och den verkställande direktören som har ansvaret för denna andra information.

Vårt uttalande avseende årsredovisningen och koncernredovisningen omfattar inte denna information och vi gör inget uttalande med bestyrkande avseende denna andra information.

I samband med vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen är det vårt ansvar att läsa den

information som identifieras ovan och överväga om informationen i väsentlig utsträckning är oförenlig med årsredovisningen och koncernredovisningen. Vid denna genomgång beaktar vi även den kunskap vi i övrigt inhämtat under revisionen samt bedömer om informationen i övrigt verkar innehålla väsentliga felaktigheter.

Om vi, baserat på det arbete som har utförts avseende denna information, drar slutsatsen att den andra informationen innehåller en väsentlig felaktighet, är vi skyldiga att rapportera detta. Vi har inget att rapportera i det avseendet.

Styrelsens och den verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen och den verkställande direktören som har ansvaret för att årsredovisningen och koncernredovisningen upprättas och att den ger en rättvisande bild enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Styrelsen och den verkställande direktören ansvarar även för den interna kontroll som de bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag.

Vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen ansvarar styrelsen och den verkställande direktören för bedömningen av föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. De upplyser, när så är tillämpligt, om förhållanden som kan påverka förmågan att fortsätta verksamheten och att använda antagandet om fortsatt drift. Antagandet om fortsatt drift tillämpas dock inte om styrelsen och den verkställande direktören avser att likvidera föreningen, upphöra med verksamheten eller inte har något realistiskt alternativ än att göra något av detta.

Den auktoriserade revisorns ansvar

Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen som helhet inte innehåller några väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, och att lämna en revisionsberättelse som innehåller mina uttalanden. Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men är ingen garanti för att en revision som utförs enligt ISA och god revisionsred i Sverige alltid kommer att upptäcka en väsentlig felaktighet om en sådan finns. Felaktigheter kan uppstå på grund av oegentligheter eller misstag och anses vara väsentliga om de enskilt eller tillsammans rimligen kan förväntas påverka de ekonomiska beslut som användare fattar med grund i årsredovisningen.

Som del av en revision enligt ISA använder jag professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Dessutom:

- identifierar och bedömer jag riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller misstag, utformar och utför granskningsåtgärder bland annat utifrån dessa risker och inhämtar revisionsbevis som är tillräckliga och ändamålsenliga för

att utgöra en grund för våra uttalanden. Risken för att inte upptäcka en väsentlig felaktighet till följd av oegentligheter är högre än för en väsentlig felaktighet som beror på fel, eftersom oegentligheter kan innefatta agerande i maskopi, förfalskning, avsiktliga utelämnanden, felaktig information eller åsidosättande av intern kontroll.

- skaffar jag mig en förståelse av den del av föreningens interna kontroll som har betydelse för vår revision för att utforma granskningsåtgärder som är lämpliga med hänsyn till omständigheterna, men inte för att uttala oss om effektiviteten i den interna kontrollen.
- utvärderar jag lämpligheten i de redovisningsprinciper som används och rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen och tillhörande upplysningar.
- drar jag en slutsats om lämpligheten i att styrelsen och verkställande direktören använder antagandet om fortsatt drift vid upprättandet av årsredovisningen och koncernredovisningen. Jag drar också en slutsats, med grund i de inhämtade revisionsbevisen, om huruvida det finns någon väsentlig osäkerhetsfaktor som avser sådana händelser eller förhållanden som kan leda till betydande tvivel om föreningens förmåga att fortsätta verksamheten. Om jag drar slutsatsen att det finns en väsentlig osäkerhetsfaktor, måste jag i revisionsberättelsen fästa uppmärksamheten på upplysningarna i årsredovisningen och koncernredovisningen om den väsentliga osäkerhetsfaktorn eller, om sådana upplysningar är otillräckliga, modifiera uttalandet om årsredovisningen. Mina slutsatser baseras på de revisionsbevis som inhämtas fram till datumet för revisionsberättelsen. Dock kan framtida händelser eller förhållanden göra att ett bolag inte längre kan fortsätta verksamheten.
- utvärderar jag den övergripande presentationen, strukturen och innehållet i årsredovisningen och koncernredovisningen, däribland upplysningarna, och om årsredovisningen och koncernredovisningen återger de underliggande transaktionerna och händelserna på ett sätt som ger en rättvisande bild.
- inhämtar jag tillräckliga och ändamålsenliga revisionsbevis avseende den finansiella informationen för enheterna eller affärsaktiviteterna inom koncernen för att göra ett uttalande avseende koncernredovisningen. Jag ansvarar för styrning, övervakning och utförande av koncernrevisionen. Jag är ensamt ansvarig för mina uttalanden. Jag måste informera styrelsen om bland annat revisionens planerade omfattning och inriktning samt tidpunkten för den. Jag måste också informera om betydelsefulla iakttagelser under revisionen, däribland de eventuella betydande brister i den interna kontrollen som jag identifierat.

Lekmannarevisorns ansvar

Jag har att utföra en revision enligt revisionslagen och därmed enligt god revisionsssed i Sverige. Mitt mål är att uppnå en rimlig grad av säkerhet om huruvida årsredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och om årsredovisningen ger en rättvisande bild av föreningens resultat och ställning samt om koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning enligt International Financial Reporting Standards (IFRS), såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Uttalanden

Utöver vår revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har vi även utfört en revision av styrelsens och den verkställande direktörens förvaltning för Svensk Handel Pensionskassa, försäkringsförening för år 2018.

Vi tillstyrker att föreningsstämman beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

Grund för uttalanden

Vi har utfört revisionen enligt god revisionsssed i Sverige. Vårt ansvar enligt denna beskrivs närmare i avsnittet Revisorns ansvar. Vi är oberoende i förhållande till föreningen och koncernen enligt god revisorssed i Sverige. Jag som auktoriserad revisor har i övrigt fullgjort mitt yrkesetiska ansvar enligt dessa krav. Vi anser att de revisionsbevis vi har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för våra uttalanden.

Styrelsens och den verkställande direktörens ansvar

Styrelsen ansvarar för föreningens organisation och förvaltningen av föreningens angelägenheter. Detta innefattar bland annat att fortlöpande bedöma föreningens ekonomiska situation, och att tillse att föreningens organisation är utformad så att bokföringen, medelsförvaltningen och föreningens ekonomiska angelägenheter i övrigt kontrolleras på ett betryggande sätt. Den verkställande direktören ska sköta den löpande förvaltningen enligt styrelsens riktlinjer och anvisningar och bland annat vidta de åtgärder som är nödvändiga för att föreningens bokföring ska fullgöras i överensstämmelse med lag och för att medelsförvaltningen ska skötas på ett betryggande sätt.

Revisorernas ansvar

Vårt mål beträffande revisionen av förvaltningen, och därmed vårt uttalande om ansvarsfrihet, är att inhämta revisionsbevis för att med en rimlig grad av säkerhet kunna bedöma om någon styrelseledamot eller den verkställande direktören i något väsentligt avseende:

- företagit någon åtgärd eller gjort sig skyldig till någon försummelse som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen
- på något annat sätt handlat i strid med lagen om understödsföreningar, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller stadgarna.

Rimlig säkerhet är en hög grad av säkerhet, men ingen garanti för att en revision som utförs enligt god revisionsssed i Sverige alltid kommer att upptäcka åtgärder eller försummelser som kan föranleda ersättningskyldighet mot föreningen.

Som en del av en revision enligt god revisionsssed i Sverige använder den auktoriserade revisorn professionellt omdöme och har en professionellt skeptisk inställning under hela revisionen. Granskningen av förvaltningen grundar sig främst på revisionen av räkenskaperna. Det innebär att vi fokuserar granskningen på sådana åtgärder, områden och förhållanden som är väsentliga för verksamheten och där avsteg och överträdelser skulle ha särskild betydelse för föreningens situation. Vi går igenom och prövar fattade beslut, beslutsunderlag, vidtagna åtgärder och andra förhållanden som är relevanta för vårt uttalande om ansvarsfrihet.

Stockholm den 29 april 2019

Lena Eidmann

Auktoriserad revisor

Ulf Gustafsson

Lekmannarevisor